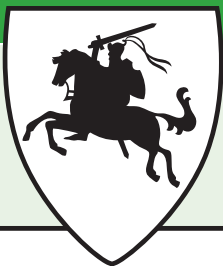

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Į Tėvynę parvedė skola gimtajam miestui

Panevėžietis Daumantas SIMĖNAS - vienas iš nedaugelio jaunuolių, baigusiu mokslus užsienyje ir grįžusių į Lietuvą. Sako, likti Anglijoje, kur mokėsi, nebuvo net minties. „Manęs daug kas klausia, kas paskatino sugrįžti. Tiesiog esu įsitikinęs, kad tas žinias, kurias gavau, turiu parvežti atgal. Tikriausiai yra pareigos jausmas miestui, kuris man daug davė, todėl reikia tą hipotetinę skolą sugrąžinti“, - teigia 25 metų Panevėžio miesto tarybos narys, Bendruomenių, visuomeninių organizacijų ir jaunimo reikalų komiteto pirmininkas, turintis tikslą išjudinti ir suburti Aukštaitijos sostinės jaunimą.

- Atvirai pasakius, tokius žodžius keista girdėti, nes kur kas dažniau gali išgirsti: „Kas man ta Lietuva, ką ji man gero davė.“ Dažnai girdime, kad baigę mokslus svetur ir toliau ten lieka daryti karjeros. Ar nekilo pagundų likti Anglijoje?

- Pasigilinęs į Anglijos viešojo sektoriaus sistemą, supratau, kad galėčiau kilti karjeros laiptais ir ten. Perėjęs konkursus, tik pradėjęs dirbti gauni apie 20 tūkst. svarų per metus, t.y. apie 100 tūkst. litų. Tikrai dideli pinigai. Bet tas faktas, kad atėjęs į tokią seną sistemą, į tokį didelį aparatą, kur tiek sraigtelių, tu turi pereiti kryžiaus kelius, kad ką nors pasiektum. Nuo sraigtelio pakilti į vadovybės lygmenį užtruktų kokius dešimt metų. Manęs tai nežavi. Būti eiliniu sraigteliu, kuris suktųsi kažkam paliepus, nenoriu. Todėl esu dėkingas Jaunųjų profesionalų programai „Kurk Lietuvai“, kad suteikė progą kurti, siūlyti naujas idėjas ir jas įgyvendinti realiai. O pragmatiniai dalykai manęs niekada neviliojo. Man labai svarbu laisvė, kūryba ir idėjų įgyvendinimas. Tai kertiniai momentai renkantis karjeros kelią ir darbo vietą. Žinau, jeigu dirbsiu su gera komanda, su geru vadovu, iš kurio galiu mokytis, nesiskųsiu net ir gaudamas vidutinį atlyginimą. Svarbu tobulėti.

- Tavo abu tėvai - garsūs Panevėžio sąjūdininkai. Gal kai kas suabejotų, ar patriotiškai pasielgė jų sūnus, iškeldamas mokytis svetur. Kas paskatino vykti į Notingamą?

- Jau devintoje klasėje tikrai žinojau, kad studijuosiu politiką. Kai rinkausi, kur studijuoti, Kauno Vytauto Didžiojo universitetas neturėjo tokios stiprios programos, kurią turi dabar, tad tuo metu siūlyta studijų programa manęs nesužavėjo. Taip pat tada domėjausi Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutu, buvau net keliose paskaitose. Bet manęs nesužavėjo kiek arogantiškas dėstytojų požiūris į studentus, kurie, rodos, tik ir laukia, ką pasakys dėstytojas. Tuo metu atrodė, kad laisvės saviraiškai ir studentų nuomonei nebuvo palikta. Kalbantis su dabartiniais studentais džiugina tai,

kad situacija Lietuvos universitetuose keičiasi. O tuomet, pabendraavęs su mokiniais, jau pasimokiusiais užsienyje, sužinojau, kad ten požiūris į studentus visiškai kitoks.

- Tie lūkesčiai pasiteisino? Nenusivylei?

- Ten dėstytojas tau yra draugas. Pas jį gali bet kada užėiti į kabinetą pasikalbėti, netgi nenustatytomis oficialiomis priėmimo valandomis tikrai nepasakys, kad neturi laiko. Jie priima, kalbasi, visai kitaip žiūri į studentą. Kai aš rašiau bakalauro darbą, mano kuratorius profesorius paskambindavo ir pakviisdavo atsigerti kavos ar alaus, pasikalbėti visiškai neformalioje aplinkoje. Tai buvo visiškai natūralu.

- Esi miesto tarybos narys, komiteto pirmininkas. Kaip suprantu, bene didžiausias tavo tikslas dabar išjudinti Panevėžio jaunimą įkuriant atvirą jaunimo centrą?

- Ta idėja Panevėžyje stumdoma bene penkiolika metų. Buvo kalbama, kad jaunimui reikia tokio centro, nors realiai niekas nesuvoke, ką tas centras turi veikti. Atrodė, kad tai dar viena biudžetinė įstaiga su visokiais būreliais. Ne, tai erdvė jaunimui, kurioje jis galėtų užsiimti tokia veikla, kokia nori, kurioje yra sąlygos saugiai praleisti laisvalaikį. Vienas aspektų - sudaryti sąlygas jaunimui, kuris galbūt neturi finansinių galimybių, gal turi bendravimo sutrikimų ar tiesiog nemoka ar nenori bendrauti. Kalbu apie tą jaunimą, kuris, užuot turiningai praleidęs laisvalaikį ir buvęs motyvuotas ką nors daryti, lieka gatvėje. Centro koncepcijoje yra parašyta, kad tokios saugios erdvės sukūrimas ir leidžia tą jaunimą ištraukti iš gatvės ir padėti jam toliau ugdytis, pakelti jo motyvaciją. Remiantis kitų šalių ir Lietuvos patirtimi, galima pasakyti, kad tai veikia. Pagrindinė koncepcija ta, kad ten dirbantys specialistai atėjusiam jaunuoliui, kuris galbūt nori ten tik pabūti, tikrai nesakys daryti šitą ar aną. Ten jaunimas ateina būtent pabėgti nuo tokio požiūrio, kad štai ateis blogiukai, o mes juos ištiesinsime ir morališkai nulipdysime naujus. Aš apskritai esu prieš jaunimo skirstymą į gerą ir blogą. Jaunimas yra visas geras, tik vieni yra daugiau motyvuoti, o kiti mažiau.

► **Jaunimas, užuot turiningai praleidęs laisvalaikį ir buvęs motyvuotas ką nors daryti, lieka gatvėje**

- Pas mus daug jaunų žmonių yra tiesiog nurašyti...

- Grįžęs į Panevėžį bendraudamas su moksleiviais, su jaunimu pastebiu, kad mieste beveik nėra sudarytų sąlygų jaunimui veikti. Jeigu kokia neformali jaunimo grupė sugalvotų, kad reikia patalpų kokiam nors renginiui, būtų didžiausia problema. Aš manau, kad

Jauniaus Pocius nuotr.

visas jaunimas yra geras, tik socialinė aplinka vienus paveikia teigiamai, o kitus neigiamai. O norėdami ištaisyti tuos neigiamo poveikio padarinius turime sudaryti sąlygas jaunimui tobulėti.

- Ar tokį požiūrį į jaunus žmones taip pat atsivežei iš Notingamo?

- Anglijoje, kaip pastebėjau, labai daug dėmesio skiriama jaunimo užimtumui ir nedarbui mažinti. Štai mūsų universitete mokslo metų pradžioje didžiulėje mugėje savo veiklą pristatinėjo bendruomenės. Galėjau rinktis iš bene 200 organizacijų, veikiančių universitete. O mieste jų tikrai dar daugiau. Veikla įvairi - šokiai, sportas - viskas, kas gali traukti jaunimą. Jei labai nori, pats gali įkurti organizaciją. Pavyzdžiui, jeigu aš labai gerai moku šokti lindihopą, - yra tokia šokio rūšis, - nuėjęs į studentų atstovybę pasakau, kad turiu keletą norinčių šokti žmonių, mes norėtume įsteigti savo organizaciją. Atstovybė duoda tam tikrą paketą, pinigų viešinimui ir

suteikia reikiamą pagalbą. Tu arba gali inicijuoti tokią veiklą, arba ateiti į tokią bendruomenę. Svarbu, kad žmogus neliktų gatvėje ir nebūtų be veiklos.

- Mūsų jaunimas ištis nėra lepinamas. Gal dėl to dažnai girdime, kad jis pasyvus, nepilietišką, nepatriotišką, neda-

lyvauja valstybės šventėse. O gal ne jaunimas kaltas, kad tie minėjimai - archajiška nuobodybė?

- Aš manau, kaltinti nereikia nei jaunimo, nei tų žmonių, kurie organizuoja tuos minėjimus. Sakyčiau, turi būti palikta laisvė jaunimui pačiam organizotis taip, kaip jis nori paminėti Lietuvai svarbias datas. Kadangi visuomenės ir ypač jaunosios kartos skaitmenizacijos, išmanumo lygis yra išaugęs, įsivaizduoju, kad galėtų būti interaktyvus paminėjimas ar liečiamieji ekranai, kai tu gali žaisti žaidimą ir tokiu būdu tau bus pateikta informacija, kodėl Vasario 16-oji ar Kovos 11-oji yra svarbi. Tai, manau, kūrybiško požiūrio ir informacijos pateikimo trūkumas. Tų švenčių turinys visada bus panašus, bet naujų, jaunimą įtraukiančių formų būtina ieškoti ir duoti laisvę pačiam jaunimui įprasminti mūsų šaliai svarbias šventes.

- Pastebiu, kad jaunimas yra tolerantiškesnis nei vyresnės kartos žmonės, kurie dėl visų blogybių linkę kaltinti valdžią. Jeigu visi valdžios svertai būtų tavo rankose, į ką pirmiausia koncentruotum dėmesį?

- Kalbėsiu iš jaunimo pozicijų. Aš visų pirma sudaryčiau geresnes sąlygas saviraiškai. Dažnu atveju jaunimas net negali pasirinkti, ką baigęs mokyklą norėtų veikti, nežino, kur stoti. Tai yra dėl to, kad mokyklose neveikia profesinio orientavimo programa. Mes turėtume padėti žmogui susigaudyti, kas jis yra, ką mėgsta, ko nemėgsta, kaip galėtų tobulėti. O ne pulti ten, kur standartinė analizė sako, kad tokie ir tokie specialistai uždir-

ba daug. Arba mitas, kad daug uždirba baigę ekonomiką. Ne, ekonomistai ir kitus socialinius mokslus pabaigę studentai dažnai stovi darbo biržos eilėse. Rinkos tendencijos yra labai svarbu. Bet su vaikais turi būti dirbama nuo mažų dienų. Štai Suomijoje veikia puiki švietimo sistema. Ten visi lygiai sudėlioti taip, kad pabaigęs mokyklą mokinys yra pasiekęs tokią brandą, kad žino, ko jis nori. Bet ten orientuojama būtent į technologinių mokslų sritį. Todėl, kad socialinių mokslų specialistų tiek nereikia. Ten jau darželiuose yra organizuojami užsiėmimai su robotais, su automatinio valdymo sistemomis, kad vaikas prisijaukintų tas technologijas, suvoktų, kad tai nėra toks baisus dalykas, kurio jis niekada nesupras. Ten STEM (science, technology, engineering & mathematics) dalykų ugdymas yra sustiprintas ir jiems kvalifikuotos darbo jėgos, inžinerinių ar IT specialistų beveik netrūksta. O mes turime milžinišką problemą, nes fizikos, kas yra pagrindas technologiniams mokslams, egzaminą pas mus laiko vis mažiau moksleivių. Todėl mes turime didelį IT specialistų, inžinierių trūkumą ir darbo rinkoje šis paklausa ir pasiūlos neatitikimas vis didėja.

- Kaip tu, pabuvęs mokslo emigrantu, vertini emigraciją?

- Tai sąvokų klausimas. Jeigu tai emigracija, tai yra praradimas, nes mes nesugebėjome išlaikyti verslių, išsilavinusių žmonių. O jeigu kalbėtume apie migraciją - ar tu esi mokslo migrantas, kai važiuoji, pasimokai ir grįžti, ar tu esi darbo migrantas - kai išvažiuoji, pasisemi patirties ir grįžti, tai tik teigiama. Aš kaip tik skatinčiau jaunimą, besirenkantį, kur studijuoti, nebijoti išvykti į užsienį pasisemi kitokios patirties, kuri skatina suprasti žmogų, jo kultūrinius skirtumus.

- Beje, kiek lietuvių grįžo iš Notingamo?

- Kai 2013 metais išvažiavau iš Notingamo, grįžome aš ir dar vienas žmogus iš 60 universitete studijavusių lietuvių. Kiti baigę mokslus važiavo studijuoti dar kitur, į kitas šalis dirbti. Bet dabar aš galiu pasidžiaugti, kad grįžtančių lietuvių, su kuriais susipažinau Anglijoje, srautas didėja. Tai tvirtina ir mano buvę bendrakursiai, ir pažįstami Anglijos lietuviai.

- Kokiomis spalvomis pieštum Lietuvos ateitį?

- Šviesiomis. Lietuva maža šalis, bet mes esame ambicingi. Jeigu ji suras savo nišą, mes galime tapti lyderiais toje srityje. Kol kas Lietuvos niša nėra aiški. Ar mes agrarinė valstybė, ar technologijų, ar pramonės lyderiai, ar dar kas. Mes turime pagaliau išsigryninti, kas norime būti. Viena aišku: mūsų šalies pranašumas - išsilavinę ir motyvuoti žmonės, kurie žino, ko nori, ir siekia to sunkiu darbu.

Kalbėjosi Jaunius POCIUS

Yra 141 Seimo narys. Gal užtektų ir mažiau?

Kai buvo rengiama Lietuvos Respublikos Konstitucija ir joje numatytas 141 renkamas parlamentaras, šalyje gyveno maždaug 3,5 mln. žmonių. Dabar jų - mažiau nei 3 milijonai. Gal ir Seimo narių turėtų proporcingai mažėti?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIO-NALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DĖJIMO apskritojo stalo diskutavo trys buvę Seimo pirmininkai Česlovas JURŠĖNAS, Irena DEGUTIENĖ, Artūras PAULASKAS ir Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras, buvęs parlamentaras ir europarlamentaras Justas PALECKIS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Kiekgi Lietuvai reikia Seimo narių?

Č.JURŠĖNAS: Galima išsiversti ir su mažesniu skaičiumi. Čia tikrai nėra problemų. Aš pats kartu su kolegomis dar 1996 metų rudenį pasiūliau kartu su rinkimais surengti referendumą dėl Seimo narių skaičiaus sumažinimo. Bet prisimename, koks buvo rezultatas. Tauta, deja, nenubalsavo.

Po metų kitų kokiame nors susitikime man primindavo, kad reikia mažinti Seimo narių skaičių. Ir aš iš karto klausdavau: o kaip jūs balsavote per referendumą, ar iš viso balsavote? Buvo galimybė sumažinti, mes patys pasiūlėme. Bet ta galimybė buvo sudeginta.

Žinoma, galima ir pačiam Seimui pataisyti Konstituciją, čia ne problema. Bet esminis klausimas - ką tie Seimo nariai arba visas Seimas, kaip tautos atstovybė, veikia?

Ivertinkime situaciją - kokia ji buvo prieš daugiau nei 10 metų ir kokia yra dabar. Esame Europos Sąjungoje ir NATO. Mums prisidėjo kur kas daugiau darbų, ir dalis tų darbų negali būti padaryta be parlamento veikimo.

Tautos atstovybė turi klausimų, kuriuos reikia spręsti šalies viduje ir kurių negalima išspręsti be Seimo verdikto arba Seimo priimto įstatymo, arba Seimo sutikimo, priitarimo.

Kaip tarptautinės bendrijos, juo labiau tokių garbingų organizacijų nariai mes turime gana daug tarptautinių uždavinių, kuriuos irgi reikia padoriai atlikti.

Galui priminti, nes esu dirbęs nuo pačios pradžios: buvo laikas, kai mus kiti užstodavo, kai už mus kalbėdavo ir už mus kažką padarydavo mūsų labui. O dabar reikia pačiam viską daryti. Jeigu nepakovosi pats už save, tai kitas nepastebės, o trečias gal gali ir atvirkščiai padaryti.

Mes turime turėti pakankamai atstovų tarpparlamentinėse asamblėjose, įvairiose organizacijose, turime palaikyti kontaktus. Ir 141 Seimo nariui šiandien yra pakankamai darbo, palyginti su ankstesniais laikais.

Jeigu būtų sutarimas pačiame Seime, labai nesunkiai galima atitinkamame Konstitucijos straipsnyje padaryti pataisą, ir būtų mažesnis Seimo narių skaičius.

Žinoma, aš manau, neturėtų būti taip kaip Estijoje ar Latvijoje, kur yra 100 arba tik 101 parlamento narys. Tai yra kur kas mažesnės valstybės, turinčios mažiau gyventojų. Bet, sakysime, 121 ar gal net 111 Tautos atstovų, intensyviai dirbdami, galėtų susidoroti su tais uždaviniais.

Aš asmeniškai esu už tai, kad galima svarstyti šita klausimą ir galima būtų spręsti, bet reikia įvairių politinių jėgų sutarimo.

G.JAKAVONIS: Dabar Europos Sąjungos įstatymai yra aukštesni už mūsų. Iš esmės pagal tai mes turime pritaikyti savo įstatymus, juos ratifikuoti. Ar vis dėlto šiandien nėra mažiau darbo?

I.DEGUTIENĖ: Ne visai sutinku, kad mes viską turime pritaikyti prie Europos Sąjungos. Kai kurie klausimai turi būti suderinti su europine teise, arba direktyvos turi būti perkeltos į mūsų nacionalinę teisę. Bet kai kurios sritys yra savarankiškos, ir mes patys turime spręsti problemas priimdami tam tikrus teisės aktus.

Panagrinėkime parlamentarizmo tradicijas vadinamosiose senose Europos Sąjungos valstybėse, ten, kur yra parlamentinės valstybės. Pabrėžiu, tai yra du skirtingi dalykai. Jeigu mes būtume prezidentinė valstybė, tai natūralu, kad parlamento galios būtų mažesnės negu šiandieną.

Pagal mūsų Konstituciją, kur yra iš dalies prezidentinės galios, gal mes ne visai esame tikra parlamentinė valstybė, bet vis tiek dominuoja parlamentiniai dalykai. Ir dėl to mes turime kur kas daugiau uždavinių negu, tarkim, prezidentinėse valstybėse.

Taip, buvo periodas prieš įstojant į Europos Sąjungą ir į NATO. Puikiai žinau, kiek daug reikėjo idėti darbo, kad pagal Europos Sąjungos teisę būtų transformuoti mūsų įstatymai. Kai kurie teisės aktai dar buvo likę nuo tarybinės Lietuvos.

Žmonės dažnai sako: jūs štampuojate įstatymus, mes negalime net susigaudyti, kokie ten priimami teisės aktai. Aš visą laiką tai kritikavau ir dažnai sakau, kad tas periodas, pats gyvenimas mus vertė greičiau priimti tam tikrus teisės aktus. Buvo fiksuoti terminai.

Tarkim, tame pačiame Seime Česlovas Juršėnas visą laiką tikrindavo, ar mes spėjame pagal terminus. Šiandien mes turime kur kas daugiau galimybių ilgiau svarstyti tam tikrus teisės aktus.

Kai susitikimuose su rinkėjais sužinai, kiek tie žmonės uždirba, pasidaro nepatogu

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

Ką reiškia žodis „svarstymas“? Tai reiškia, kad įsiklausant, diskutuojant su visuomene, su įvairiomis socialinėmis grupėmis, galbūt su interesų grupėmis. Per tą laiką yra registruotas ir lobizmo įstatymas, vadinasi, yra registruoti oficialūs lobistai, kurie irgi dirba.

Visuomenėje daugiasia įsivaizduojama, kad visas darbas vyksta plenarinių posėdžių salyje. Tai yra, kaip sakoma, galutinis taškas arba paskutinis patepimas. Plenarinių posėdžių salyje vyksta įstatymo pateikimas ir galų gale tas šventas priėmimas.

Visas darbas, diskusijos vyksta komitetuose. Mes neakcentuojame to darbo komitetuose, kur su patarimais ateina tam tikros srities ekspertai. Mes priimame politinius sprendimus, bet būtinai turime pasitarti su tais žmonėmis, kurie yra

Yra dar viena parlamento funkcija - politinių darbuotojų arba valstybės žmonių ugdymas

Česlovas JURŠĖNAS
Buvęs (1993-1996, 2004, 2008) Seimo pirmininkas

mokslininkai, kurie yra tos srities ekspertai, ir, be abejo, atsiklausti visuomenės nuomonės.

Per 25 Nepriklausomybės metus atsiradus interneto pasauliui aršba technologijoms, šiandien mūsų Seimo tinklalapis kaip niekad yra turtingas. Žmonės, kurie domisi įstatymų leidyba, puikiai gali matyti vieną ar kitą projektą pačioje pradinėje stadijoje, diskutuoti internete apie vienas ar kitas pataisas.

Man nepatinka, kad tam pačiam įstatymui yra registruojama begalė pataisų. Vieno žodžio pateikimas dar būtų pusė bėdos. Žinote, kiek kartų yra taisytas vienas Alkoholio kontrolės įstatymas? 150 kartų.

Visada susimąstau: kai mes registruojame tiek daug pataisų, keičiame ir keičiame, ką daryti tam,

Kai susitikimuose su rinkėjais sužinai, kiek tie žmonės uždirba, pasidaro nepatogu

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

kuris turi įgyvendinti mūsų priimtus įstatymus? Ar ministerijoje, ar savivaldybėje, ar kitose institucijose. Ką jau kalbėti žmogui, kuris perskaito ir nieko nesupranta, ir sako: žinai, jau pasikeitė tas įstatymas. Iš tikrųjų tai yra sunkus, sudėtingas darbas, ir tobulumui turbūt tikrai nėra ribų.

Visi įsivaizduoja, kad Seimas yra tik įstatymų leidžiamoji valdžia. Bet mes turime kitą, labai svarbią, konstitucinę funkciją. Mes turime užsiimti parlamentine kontrole. Tas procesas sunkiai, bet jau sklinasi keliai. Tikrai yra kur kas daugiau parlamentinės kontrolės veiksmų. Ypač komiteto lygmeniu.

Galima palyginti, kad kituose parlamentuose vyksta kur kas daugiau viešų parlamentinių diskusijų.

Šiandien mes to dar nesame tiek išplėtę, bet manau, kad ateityje ir ta funkcija bus vykdoma.

A.PAULASKAS: Turbūt nėra kadencijos, kad nebūtų užregistruotas projektas. Ir dabar, mačiau, klaidžioja per rankas pasiūlymas mažinti Seimo narių skaičių. Galiu pasakyti, kad ir aš sirgau ta liga. Man irgi norėjosi idėti savo indėlį. Bet kai pabūni Seime, pamatai tą darbą, šiek tiek kitaip pradėti galvoti. Nesu visiškai „prieš“, jeigu tikrai būtų sutarimas.

Jeigu galvojame mažinti Seimo narių skaičių, reikia peržiūrėti rinkimų sistemą, keisti daug kitų dalykų.

Sakome, kad Lietuvoje sumažėjo žmonių. Bet Seimas atstovauja visiems piliečiams. Mes esame rinkiti Lietuvos tautos. Ar žmogus yra Čikagoje, ar Londone, jis turi teisę balsuoti, dalyvauti referendume. Jis yra visateisis pilietis.

Mes negalime sakyti, kad štai čia gyvena tiek ir mes atstovaujame tiek. Mes atstovaujame visiems Lietuvos piliečiams.

Dar būdamas Seimo pirmininku domėjausi, kokia turėtų būti proporcija. Žiūrėjau, ar yra kokia formulė, kiek yra piliečių, kiek yra Seimo narių. Tai pagal mūsų piliečių skaičių mes turėtume turėti 130-150 narių.

G.JAKAVONIS: Iš esmės tiek ir yra.

A.PAULASKAS: Net galėtume daugiau, galime šiek tiek mažiau turėti. Mes išlaikome, sakysiu, protingą atstovavimo normą. O jeigu norime mažinti Seimo narių skaičių, tai kiek mažinti? Projekte minima, kad turėtų būti 110 ar 111 Seimo narių, iš esmės reikėtų mažinti 30-ia.

Iš tikrųjų Europos Sąjunga priima nemažai teisės aktų ir jie gamloja pas mus. Bet senose demokratinėse valstybėse nėra tiek daug įstatymų leidybos darbų.

Kai lankiausi Didžiosios Britanijos parlamente, esu paklašęs vienam komitete, kiek jie priima įstatymų. Jie kokias 10 min. tarpusavyje tarėsi, kol atsakė - na, gal per

metus 20-30 įstatymų. Pasižiūrėkite mūsų statistiką. Nėra ką lyginti.

Bet manau, kad ateis laikas, kai taisytime vis mažiau ir mažiau, ir gal net tą patį Alkoholio kontrolės ar Azartinių lošimų įstatymą. Tada legislatyvinė funkcija šiek tiek siaurės.

Danijoje parlamentas nerodo jokios iniciatyvos. Vyriausybė iš esmės rengia įstatymus, projektus. Ir tai, pasakyčiau, labai protinga. Seimo dauguma išrenka vyriausybę, paveda jai valdyti ūkį. Jinai mato, ko reikia, kaip taisyti, ir teikia tuos pasiūlymus. Tai ten beveik 90 proc. projektų yra tik vyriausybės. Aš galbūt stebėjau, bet dabar man viskas atrodo aišku. Reikia, aišku, tobulinti statutą. Aš turiu abejonių, ar reikia tos pateikimo stadijos.

Č.JURŠĖNAS: Kai kur nėra. **A.PAULASKAS:** Kai kur nėra. Gali komitetai kažkaip perfiltruoti. Būtų tada tokia diskusija, priėmimas. Mažiau reikėtų, taip pasakius, tose salėse sėdėti.

Dėl diskusijų. Daugelyje parlamentų yra toks svarbiausias politinis organas. Ta vieta, kur vyksta politinis gyvenimas, diskusijos.

Yra Švedijos pavyzdys. Kartą nuvažiuoju, vienas žmogus stovi tribūnoje ir kalba. Klausiu, kas čia darosi. Sako, vyksta diskusija socialiniais klausimais. Klausiu, tai kur žmonės. Visi, sako, sėdi kabinetuose ir klauso, kai ateina eilė, jie ateina į tribūną ir išsako savo poziciją. Tai kiek čia trunka, klausiu. Antra savaitė. Jau antrą savaitę parlamentas diskutuoja apie socialinę programą. Mums dar toli iki tokių dalykų.

Sakysime, yra Teisės komitetas. Kai pasižiūri jo darbotvarkę, apie kokią parlamentinę priežiūrą ar kažkokius gilinimusis gali kalbėti. Jie ten turi po 50 projektų, po 30. Tiesiog spėja kaip konvejeriu varyti.

Man patinka, kad mūsų komitete yra laiko pasigilinti. Mes turime laiko pasižiūrėti žvalgybos darbą, panagrinėti krašto apsaugos sistemą. Man, kaip pirmininkui, Seimo nariui, idomu, kad tai galime daryti. Bet ne visi turi tokį komfortą.

Sakyčiau, dar nėra tokios praktikos žiūrėti, kaip vykdomas įstatymas. Yra tokių labai fundamentalių įstatymų, ir Seime Vyriausybė turėtų pristatyti, kaip jie vykdomi.

I.DEGUTIENĖ: Komitetuose kontrole jau yra.

A.PAULASKAS: Tai aš manau, kad parlamentas visada turės darbo. Nesvarbu, ar Europos Sąjunga daugiau liks teisės aktų, ar mažiau. Parlamentas yra vienas iš demokratinių institutų. Jis labai svarbus.

Jeigu Seimo nariai sutartų dėl Seimo narių skaičiaus keitimo ar įvyktų referendumas, aš neprieštaraučiau, bet dabar tikrai nėra to kio poreikio, kad kažkam tie žmonės trauktų.

I.DEGUTIENĖ: Yra netgi oficialiai sugalvota formulė, vadinamoji kubinės šaknies taisyklė. Optimaliu parlamentu narių skaičius yra kubinė šaknis iš gyventojų skaičiaus. Pvz., 2009 metais mes turėjome turėti 150 parlamentarų, nes tuo metu Lietuvoje buvo 3,9 mln. gyventojų. Šiandien turime 2,895 mln. žmonių, taigi mūsų parlamentas turėtų būti maždaug 136-137 nariai. Ir didžioji dauguma Europos valstybių pagal šitą formulę yra apsisikačiavę.

Mes žiūrime ne pagal gyventojų, o pagal rinkėjų skaičių. Bet pasižiūrėkime, kiek žmonių ateina į rinkimus. Tada pasiskačiuoja ir išsivieja, kad reikia tų žmonių mažiau.

Jeigu norime mažinti Seimo narių skaičių, tai kiek mažinti?

Artūras PAULASKAS
Buvęs (2000-2004, 2004-2006) Seimo pirmininkas

Dėl iniciatyvos sumažinti parlamentarų skaičių. Ir aš 2014 metais buvau viena iš tų, kurie siūlė su kolegomis.

J.PALECKIS: Mes su Č.Juršėnu labai seniai, prieš beveik 26 metus, buvome išrinkti į tuometinę Aukščiausiąją Tarybą. Ir tada, reikia pripažinti, buvo pats didžiausias darbo krūvis. Tada viską reikėjo daryti iš naujo. Tuomet, be abejo, reikėjo kuo daugiau žmonių.

Po to, kai įstojome į Europos Sąjungą, mes savanoriškai atsisaikėme nemažos dalies savo suvereniteto. Mes daug kur priimame, štampuojame Europos Sąjungos įstatymus, nes yra tokia tvarka. Taigi darbo Seimui tikrai šiek tiek sumažėjo.

Dėl Seimo narių skaičiaus mažinimo. Nebūčiau radikalus šalininkas, kad reikia greitai ir stambiai mažinti skaičių. Kodėl? Todėl, kad visados mažesnę skaičių žmonių lengviau paveikti. Ir mes žinome, kad yra interesų grupės. Yra pinigai. Yra lobistai, kurie gali daryti įtaką tam tikram Seimo narių skaičiui.

Kitas svarbus argumentas yra tas, kad tikrai nedidelės valstybės paprastai mažiau nei 100 žmonių nebūna parlamente. Mes irgi nedidelė valstybė, bet, tarkim, palyginti su latviais, estais, vos ne dvigubai, trigubai esame didesni. O ten jie turi apie 100 narių.

Pagrindinis parlamento darbas yra nematomas. Prisimenu, prieš 25 metus mes, tuometinės Aukščiausiosios Tarybos deputatai, nuvažiuavome pažiūrėti. Ir Gertas Vaiskirchenas (Gert Weisskirchen), daugiau nei 35 metus dirbęs Bundestage, pasakė: tai, kas vyksta salėje, yra daugiau spektaklis. Tai pasirodymas prieš rinkėjus, o tikras darbas vyksta komitetuose, frakcijose. Labai svarbus yra darbas su rinkėjais.

Europos Parlamente yra 750 narių. Atvažiuoja ekskursijos iš Lietuvos, mato, kad salėje 50-60, kartais 20 žmonių, ir labai piktnasi. Bet jie nesupranta, kad lengviausia sėdėti salėje ir nieko nežiūrėkime, kiek žmonių ateina į rinkimus. Tada pasiskačiuoja ir išsivieja, kad reikia tų žmonių mažiau.

Mes žiūrime ne pagal gyventojų, o pagal rinkėjų skaičių. Bet pasižiūrėkime, kiek žmonių ateina į rinkimus. Tada pasiskačiuoja ir išsivieja, kad reikia tų žmonių mažiau.

G.JAKAVONIS: Žiniasklaidoje nuolat skalambijama apie Seimo privilegijas. Tai algos per didelės, tai kanceliarinėms perkėms per daug mokama. Kaip vertinate tas privilegijas, didesnes algas?

I.DEGUTIENĖ: Pirmiausia mes visi turėtume susitarti, apie ką kalbame. Kaip humorą pasakysiu: kai žiniasklaidoje vis rašoma apie Seimo narių privilegijas, mano vytras klausia: „Tai ką tu nuo manęs slepi? Kokias tu turi privilegijas?“

Aš niekaip negaliu įvardinti, kias aš turiu privilegijas. Viena, jei-gu aš turiu parlamentinei veiklai

skirtas lėšas. Tai yra mano darbui skirti pinigai pagal Konstituciją. Nei aš sugalvoju, nei mano kolegos sugalvojo. 1992 metais Konstitucija priimta tokia, kokia yra.

Buvo sunkmetis. Parlamentinei veiklai skirtos lėšos buvo drastiškai sumažintos. Beje, jos ir dabar nėra atkurtos, likome tame pačiame lygmenyje, kokiame buvome.

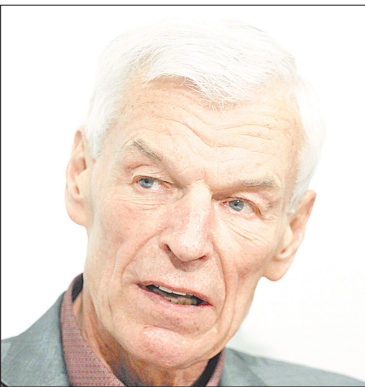
Bet ką tai reiškia? Žmonės, ypač tie, kurie yra rinkti rajonuose, tuos pinigų daugiausia išleidžia transportui. Šiandien kiekvienas Seimo narys važinėja nuosavu automobiliu ir pinigų išnaudoja benziniui. Tų pinigų, jeigu tikrai sąžiningai dirba darba, jiems net trūksta.

Kartais aš jaučiuosi neįtakingai, nes man sako: kodėl tu mažiausiai iš visų Seimo narių išleidi pinigų? Pirma, mano apygarda yra mieste - prospektas, Žvėrynas, tai aš pėsčia galiu vaikščioti, troleibusu pavažiuoti iki Naujininkų. Man nereikia tokių pinigų.

Be abejo, nesakau, visko buvo ir anose kadencijose. Gal šioje kadencijoje negirdėjau. Ypač praeitose kadencijose buvo servizai kažkokie perkami. Sakyčiau, tai buvo atskiri atvejai. Ir šaukštas deguto sugadina visą statinę medaus. Tada visi mes esame nesąžiningi, visi neteisingai naudojame pinigų.

Tas, kuris sąžiningai, dorai atlieka savo, kaip parlamentarai, pareigas, racionaliai ir išleidžia tuos parlamentinei veiklai skirtus pinigų. Ir nešaržuotai, kad tušinukus ar pieštukus perka. Kalbant apie tušinukus ar pieštukus, reikia nusipirkti iš savo algos.

Kokios dar tos privilegijos? Kad mūsų parlamentari, kurie rinkti ne Vilniuje, o kažkur kitur, turi bendrabutį? Jūs man parodykite su „pirtimi“ ir „baseinu“. Kadangi aš ne bendrabutyje gyvenu, po viso to skandalo neuėjau pažiūrėti, kur yra ta „pirtis“ ir „baseinas“. Tai „baseinas“ ten, atleiskit, bliūdelis toksai buvo. Tamsesnis vytras kažin ar tilptų. O atseit prabangi sporto salė - aplūžęs treniruoklis stovėjo.

Justas PALECKIS
Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras, buvęs parlamentaras ir europarlamentaras

Kiekvienoje valstybėje yra skirtingai sprendžiama, kur parlamentaras turi gyventi, jeigu jis ne sostinės gyventojas. Ar tai būtų Londonas, ar Berlynas, ar Varšuva. Tik yra skirtingi būdai, kaip tai daroma. Vienose valstybėse duodami pragyvenimui dienpinigiai arba butpinigiai, o kitur yra bendrabutis.

Galui palyginti, koks yra Varšuvoje „bendrabutis“. Tai yra, mano akimis žiūrint, prabangus viešbutis, sujungtas su Seimu. Jame gyvena Lenkijoje išrinkti parlamento nariai, kurie yra iš visos Lenkijos.

O mūsų parlamentarai gyvena apsiūrusiame bendrabutyje, kuris yra virš tunelio. Ateini pas kolegas į bendrabutį. Vibracija tokia, kad visos grindys juda. Jau nekalbu, kad net einamąjame remontui amžinai Seimo biudžete reikia ieškoti pinigų - šiek tiek padažyti ar palopyti, ar bent langų sandarumą sutvarkyti.

Mes patys, aš nieko nekaltinu, išpūtėme kažkokį didelį burbulą. Kad mūsų parlamentari yra visko pertekę, gyvena rojuje, pinigais

Mes patys išpūtėme didelį burbulą. Kad mūsų parlamentarai yra visko pertekę

Irena DEGUTIENĖ
Buvusi (2009-2012) Seimo pirmininkė

švaistosi. Iš tikrųjų taip nėra. Tai, kas yra skiriama, skiriama darbu-tų žmonių, kurie tą darbą turi atlikti. Kitas dalykas, ar visi sąžiningai tai padaro. Bet visus vienu brūkšniu nubraukti ir sutepti tikrai ne visai sąžininga.

G.JAKAVONIS: Kai susitikimuose su kaimiško rajono rinkėjais sužinai, kiek tie žmonės uždirba, pasidaro nepatogu. Kiek turi uždirbti Lietuvos parlamentaras?

J.PALECKIS: Prisimenu vieną susitikimą, kur buvo 20-30 žmonių, ir aš pasiūliau balsuoti: kaip manote, kokią reikėtų nustatyti Seimo nariams algą? Tai su nedidele persvara laimėjo pasiūlymas duoti jiems vidutinę algą. Vienu balsu jis įveikė pasiūlymą duoti minimalią algą. Įsivaizduojate? Nuotalkos žmonių yra labai karingos, bet jos visiškai neteisingos.

Prisimenu, Europos Parlamen-tas mano kaimynas Užsienio reika-lių komitete buvo Polas Nyrupas Rasmusenas (Poul Nyrup Rasmusen), daug metų dirbęs Danijos premjeru. Kaip žinome, Danija yra labai klestinti šalis, kurioje mažiausias korupcijos indeksas. Aš jo klausiau, kaip jiems pasisekė pasiekti, kad pas juos beveik nėra korupcijos?

Sako, pirmiausia jie turi tokias tradicijas. Kitados karaliai labai griežtai su tais dalykais kovodavo. O antra, jie ir savo parlamenta-rams, ir valstybės tarnautojams moka labai didelius atlyginimus, kurie gali konkuruoti su firmų mokeskais atlyginimais. Žodžiu, je su-sirenka į valstybės tarnybą, į parla-mentą geriausias žmones. Aišku, galima mokėti ir dar daugiau, bet jau jiems yra stimulus ateiti į parla-mentą ir valstybės tarnybą.

Yra bendras visų žmonių inte-resas turėti stiprius, protingus, są-žiningus europarlamentarus. Parlamentaras tampa viešu asme-niu. Ir jis, galima sakyti, savo noru pasineria į purvo vonias, nes iš karto tampa taikiniu. Kartais tam yra pagrindo, bet labai dažnai nėra jokio pagrindo. Jis apipliamas ten-dencingos žiniasklaidos.

Kiekvienas iš tų aršių Seimo narių kritikų pašamonoje galvoja: aš gerokai protingesnis už tą, kuris

sėdi parlamente, tik kažkodėl ma-nęs neišrinko. Bet kodėl jo neiš-rinko, jis turėtų pagalvoti: jis ne partijoje, jis nesistengė, jis nežino-mas ir taip toliau.

Be abejo, Seimo narys turėtų elgtis kaip galima tvarkingiau, kukliau, mažiau naudotis automobiliu, kur gali, nueiti pėsčias, jokių būdu nedemonstruoti kažkokios praban-gos. Bet sudaryti Seimo nariui ger-as sąlygas ir padaryti tą vietą pa-trauklią, kad protingi žmonės ten norėtų eiti, yra valstybinės svarbos uždavinys.

Č.JURŠĖNAS: Turime pripažinti, kad kol bus gana prastas gyvenimas daugeliui žmonių, tikstančiams žmonių, žinoma, bus tų kalbų. Jeigu iš tikro sutartume sumažinti atlyginimus, tai kiek žmonių eis? Iš tikro didelė dalis rimtų, galvotų žmonių neis.

Man atrodo, O.fon Bismarkas (Otto von Bismarck), XIX amžiuje formuodamas Reichstagą, buvo pa-daręs tokį bandymą - iš viso be at-lyginimo. Suprantama, kas eis tada į Reichstagą, - eina tiktai turtingi, eina kapitalistai arba jų atstovai, advokatai ir junkeriai. Žodžiu, visas atitinkamas elnitas. O kaip gali eiti darbininkų atstovai, tų pačių social-demokratų atstovai, kai neturi aiš-kaus ir gero pragyvenimo?

Nereikėtų užmiršti, kad parla-mentas yra kadruų ugdymo kalvė. Juk tas, kuris pereina parlamentą, dažnai gali eiti ir į vyriausybę, ir į kitokią valstybinę tarnybą, galų ga-lė į privatų verslą, jis įgyja milžinišką patyrimą.

Yra dar viena parlamento funk-cija - politinių darbuotojų arba val-s tybės žmonių ugdymas. Pasižiūrė-kime visus parlamentus per dau-giau negu 25 metus. Pamatysime, kiek žmonių iš buvusių deputatų iškilo į ministrus, diplomatus, tei-sėjus, akademikus ir taip toliau.

Parlamentaro patyrimas, o juo labiau dirbus ne vieną kadenciją, yra labai svarbus veiksnys. Ir Va-kaaruose tai yra vertinama.

Parengė Janina PELECKIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje w.w.suzalgiriu.lt

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015

2015 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos penktadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs! NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2015, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@respublika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

J.R.Klimas - miškininkas, istorijos saugotojas

Kad ir kaip būtų keista, arčiausiai kultūros darbuotojų dažniausiai atsiduria miškininkai. Jie ir talkininkai kraunant bendruomenių švenčių laužus, ir medienos tiekėjai scenografijos priemonėms pagaminti, ir dažniausiai patys įvairių meno kolektyvų dalyviai, švenčių rengėjai, knygų leidėjai ir filmų kūrėjai. Kodėl taip atsitinka? Miškininko profesiją renkasi jaunuoliai romantikai. Įvairiausiose knygose pasakojama apie būtinybę išsaugoti gamtos grožį ateities kartoms... apie kūrėto ir partizanų bunkerius, apie piliakalnius ir laumių monus... apie paslaptingą augalo gyvenimą... Atėję dirbti į urėdijas jie dažniausiai tampa ūkininkais, retinančiais, kertančiais, gaminančiais kietmetrius... bet prigimtinė romantika juk niekur nedingsta... Vieni stengiasi šį pradą slėpti, kiti - derinti su išlikimu ir asmeninio gyvenimo vertybėmis.

Šiandienos miškininkai iš tikro yra arčiausiai senosios šalies kultūrinės istorinės praeities. Mažuose girių kaimeliuose gyvena žmonės, galintys pasakoti daugybės šios vietovės žmonių kartų gyvenimus, dainuoti jų dainas, kalbėti tradicine šneka, dažnai skarotos eglės dengia seniausių amžių kapavietes, partizanų bunkerius ir daugybę kitokių materialinių relikvų. Ilgus metus vienoje vietoje dirbantys eiguliai išvelgia žmogaus rankų kūrinius, nors dažnai faktų nežino, bet intuityviai saugo tokias vietas. Žemaičių miškininkai gali didžiuotis Tverų krašto istorijos saugotojais, rytų aukštaičiai - Jono Rimanto Klimo darbais.

J.R.Klimas gimė 1939 m. balandžio 21 d. Ignalinos r. Užsienio kaime. Jam teko dirbti Rietavo, Ukmergės, Nemenčinės miškų ūkiuose ir pabūti valdžios olimpe: Vilniaus MŪ direktoriumi ir gamybinio susivienijimo generaliniu direktoriumi, 1990 m. - tuomet, kai Lietuvai reikėjo persiorientuoti dirbti naujomis politinėmis sąlygomis, - buvo paskirtas MŪ ministerijos Nacionalinių parkų skyriaus viršininku, 1992 m. - miškų ūkio ministru. Miškininko karjerą baigė dirbdamas Vilniaus miškų urėdijoje, kurioje gyveno ir dirbo įvairiausiai žmonės. Kultūrinė veikla, rūpinimasis krašto istorija buvo lyg ir antroji jo profesija. Dar studijuodamas R.Klimas buvo LŽŪ akademijos studentų kultūros klubo pirmininkas ir už profesionaliai bei išmoningai organizuojamą veiklą 1963 m. pelnė LR meno saviveiklos žymūno vardą. 1993-1999 m. išrinktas Lietuvos etninės kultūros draugijos pirmininku, 1986 m. su bendraminčiais įkūrė kraštiečių klubą „Ažvinčiai“, ten organizuodavo etnografinės ekspedicijas, 1984 m. subūrė šiądien plačiai žinomą ir visose šventėse laukiamą „Nalšios“ ansamblį, kurį laiką jam vadovavo. Yra pelnęs Ignalinoje įteikiamą Miko ir Kipro Petrauskų premiją, Panevėžyje jo rankas papuošė Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medalis, kurį skiria komisija Seime. Vedęs, vaikai Rūta ir Arūnas savo gyvenimais liečiasi su miškų tvarkymo politikos kūrimu.

Ignalinos krašto žmonės jį laiko savu - nepasikėlusiu, inteligentišku, dosniu, išmintingu, sektinu, laukiamu visuose renginiuose. Jo ramus, meile gimtinę ir unikaliais istoriniais faktais paremtas žodis, sodrių balsu atliekamos senosios dainos papuošia daugelio bendruomenių renginius. Nežinia, ar dar kuris Lietuvos rajonas turi taip išsamiai aptartą istorinį kultūrinį palikimą, kurį jis pateikė savo knygoje „Kukuoja ge-

giute“. Šioje knygoje aprašoma Lietuvos kampa jis vadina „šalimi nuo Salako iki Palūšės“, o ten gyvenančius - „ežerų ir girių žmonėmis“. Neįprastame pasakojime apie dainas jis pateikia istorinio fono, kuriame jos buvo kuriamos ir atliekamos, aprašymą; žmonių, kurie ateities kartoms „įdainavo“ jas, gyvenimo istorijas; ansamblio „Nalšia“, kuris buvo pagrindinis šio regiono dainų atlikėjas, veiklos istoriją ir net jų (o tai labai reta), kurie darbuosė fiksuodami šio krašto kultūrinį paveldą, biografijas. Folkloriniam kolektyvui vadovavo K.Kalibatas, P.Kvedaras, R.Klimas, A.Vakarinienė. Visus perliukus jis išrankiojo krašte, kur lietuvišką valdžią keitė lenkų ir rusų, todėl labai pavydi Ažvinčių girios uteniškajam pakraščiu, kur autentikos dar labai gausu ir tik reikia pajėgų jam užfiksuoti. Knygos pasirodymą lydėjo gausybė renginių - „nalšėnai“ keliavo į atokiausius kaimus, ant namų, kuriuose gyveno dainų pateikėjai, muzikantai, tvirtino lenteles su jų vardais, telkdavo žmones, koncertuodavo. R.Klimas nepatingėdavo kiekvienam renginiui parengti dainynėlį su natomis ir žodžiais pagal konkretaus koncerto programą, kad žmonės galėtų dainuoti kartu, kad senųjų dainų mokytųsi jų vaikai. Daug dėmesio skyrė gimtųjų apylinkių Laukstenių kaimo poeto, nužudyto Armijos Krajovos karių, Juozo Klimo atminimo įamžinimui, parengė ir išleido jo knygele „Pasižadėjimas“. Už šią kruopščiai parengtą knygą, garsinančią Ignalinos rajono savitumą, 2000 m. jis buvo apdovanotas Miko ir Kipro Petrauskų premija (pirmas ją po mirties 1999 m. gavo Č.Kudaba).

R.Klimą galima vadinti ir bendruomenių sambūrio pradininku Lietuvoje. Kaimo gyventojų kartų susitikimai 1975 m. dar nebuvo „madinigi“, o Užsienio kaimo, kuriame gimė ir augo Rimantas, net apie 100 gyventojų ir išeivių jau pirmą kartą tuomet susirinko tikram, širdingam bendram vakarui. Tų sambūrių pakilame emociniame fone jam vadovaujant Vilniuje 1986 m. susibūrė ir kraštiečių klubas „Ažvinčiai“. Anksčiau kas ketveri metai klubas organizuodavo didžiulius ažvintiškų sueigas, Ažvinčių vaitystės paminėjimo metines. Ignalinos žmonės R.Klimą dažnai pavadina Dainiumi, nes ten, kur būna jis, visuomet skamba daina. Ne bet ką jis dainuoja. Lyg senovės dainius jis su žmonėmis bendrauja derindamas muzikos ir žodžio galias, sukuria prasmę visiems sambūriams.

R.Klimas - godus žmogus. Go-

J.R.Klimo asmeninio albumo (Jono Biržnio) nuotr.

▶ Lietuvos kraštovaizdis - tokia pat kultūrinė vertybė kaip ir kitos, tuo turėtume vadovautis ir mes, jei norime būti gerbiami pasaulyje, jei manome, kad „nusipelnėme gyventi geriau“

dus gyvenimo džiaugsmo, istorinės tiesos paieškų, godus bendravimo, žinojimo ir supratimo. Jis - provokatorius, nes savo pasisakymais priverčia į daugelį istorinių dalykų pažvelgti kitaip, netingėti ieškoti tiesos savo artimoje aplinkoje ir knygoje. Didžiausia jo gėla šiandien - gimtosios, valstybinės kalbos darymas. Dažnai jis lieka vienišas, kai pabando viešai tuo piktintis ir apeliuoti į politikų sąžinę. Ką gali vienas žmogus, kai toks reprezentacinis leidinys kaip „Kultūros barai“ spausdina tekstus, kur Šekspyro, Čerčilio ar Vaildo pavardės parašomos taip, jog vyresnio amžiaus lietuvis net ne iš karto susigauja, apie ką kalbama... Bet juk jei nebus vieno žmogaus, greta neatsistos ir antras...

Lietuvos etninės kultūros draugijai J.R.Klimui teko vadovauti tuo metu (1993-1999 m.), kai šaliai būtinai reikėjo pamatų, ant kurių būtų statomas naujas kultūros rūmas. R.Klimui teko daug prisidėti kuriant ženklų sistemą, su kuria norėtusi susitapatinti atsiveriant sienoms. Lyg ir gyvenimo paskirtimi tapo Aleksandro Račkaus, prieškarui išvykusio

gyventi į JAV, garsaus gydytojo, istoriko, numizmato, knygoje įrašyti senos lietuviškos dainos žodžiai „kur paukštelis tik tupėjo, ten plunksnėlės nubyrėjo“. Tai reiškia, kad urbanizacijos mažai paliestuose plotuose dar yra likę gausybės ženklų, liudijančių tikrąją istoriją. Jūs reikia atrasti, aprašyti, jais remiantis reikia daryti išvadas. Miškininką labai džiugina tai, kad Lietuvoje aktyvėja archeologinių paieškų darbai. Radiniai - vieningai tikrieji liudytojai, nes istorikai, vertindami faktus iš savo varpinių, - kas iš krikščioniškųjų, kas iš marksistinių, kas iš „laisvės“ laikų pozicijų, - yra linkę ją „lankstyti“ sau patogiai kryptimi. Rimantas yra nepakantus istoriniam melui ir perdėm „laisvam“, smulkmenų nevertinančiam, atitinkamam laikotarpiui patogiam faktų interpretavimui. Jau Nepriklausomybės laikais naujas mūras buvo pradėtas statyti ant kreivokų pamatų. Žmonių bendravimo „sugedęs telefonas“ juos iškraipė dar labiau. Jo manymu, būtina įtvirtinti esmines istorines vertybines nuostatas, nekaitaloti jų „vėjui pakeitus kryptį“, o tik po to ieškoti ar kurti

modernų jų interpretavimą. Savo vėdliais R.Klimas vadina J.Statkutės-de Rosales, A.Kurtinaičio, J.Šeimio knygas.

Daug laiko R.Klimas skyrė dalyvavimui Karaliaus Mindaugo kolegijos veikloje. Jos veiklos esmė - Lietuvos valstybingumo idėjos ir praktinės išraiškos sukūrimas. Jo ir kitų kolegijos narių pastangomis šiandien turime laisvadienį liepos 6-ąją - karaliaus Mindaugo karūnavimo ir Valstybės dieną. Kolegijos iniciatyva tą dieną ant piliakalnių deginami laužai, istorinėmis vietovėmis keliauja dviratininkai, minima Baltų vienybės diena.

Labai sudėtingus laikus teko išgyventi 1989-1992 m. Tuomet pietryčių Lietuvoje pradėjo aktyviai reikštis Vilniaus autonomijos veikėjai, siekdami suardyti Respublikos teritorijos vientisumą ir vienybę. Tuo metu greta tiesioginių pareigų jis vadovavo Visuomeninei Rytų Lietuvos tarybai, buvo valstybinių regioninių problemų komisijos, kuriai vadovavo R.Ozolas, pakomisės pirmininkas. Su kolegomis miškų ūkyje įkūrė Sąjūdžio rėmimo grupę, Miškininkų sąjūdžio suvažiavime 1989 m. inicijavo girininkų tarybos sudarymą. Aktyviai jis veikė ir tragiškais sausio įvykių dienomis, stiprino parlamento rūmų apsaugą ir rūpinosi aikštėje budinčiais žmonėmis.

Stebėtina jo savybė - su vienoda atida jis sugeba ir dirbti didžius valstybės vertybių kūrimo darbus, ir rūpintis pertvarkų labirinte pasimetusio žmogaus vertybių išaukštinimu. R.Klimas nerimsta ir dabar. Kiekvieną savaitę lankosi tėvų sodyboje Užsienio kaime, kuria, tvarko ir pertvarko šimtamečiame kluone įkurtą muziejėlį, gražina aplinką, lanko žmones ir ragina juos veikti, kartu su A.Gaižučio vadovaujama Miško savininkų asociacija rūpinasi likimo draugais, ruošia ir dalyvauja šventėse ir atsakinguose respublikiniuose renginiuose.

Visus šiuos iškilus, neįprastus darbus vykdė vienas žmogus tomis pačiomis dienomis, kurios buvo duotos ir mums. Visi išgyvenome virsmo periodą, bet ar visi taip kūrybingai, taip valstybiškai atsakingai? Rašydama vis galvojau - ar kas nors rado reikalingą padėkoti žmonai, šeimos nariams, nes, veikdamas dėl mūsų visų gerovės, dėmesį turėjo dalinti... Kalbėdamas po medalio įteikimo Panevėžyje R.Klimas žavėjosi rašytojos G.Petkevičaitės-Bitės žodžiais: „Likę savo krašto šeiminkais, likime žmonėmis; Žmonių gerovė ir laisvė ne laukimu įgyjama, bet darbu ir kova; Tautų likimas prieguli nuo to, kiek tautoje yra stipraus būdo žmonių.“ Tuo vadovaujasi iškilius, atsakomybės už savo veiksmus nebijantis Rytų Aukštaitijos krašto vaikas, manantis, kad Lietuvos kraštovaizdis - tokia pat kultūrinė vertybė kaip ir kitos, tuo turėtume vadovautis ir mes, jei norime būti gerbiami pasaulyje, jei manome, kad „nusipelnėme gyventi geriau“.

Dalia SAVICKAITĖ

RĖMĖJAI:

LIETUVOS POLICIJA

DRAGAI:

Panevėžio miesto savivaldybė

Plungės miesto savivaldybė